

УДК 334.735 : 336.531.2 (477)

О.В.Яременко,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
Полтавський університет економіки і торгівлі,
м. Полтава

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ ПІДПРИЄМСТВ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Досліджено систему інформаційного забезпечення з метою успішного розвитку інвестиційної діяльності підприємств споживчої кооперації України в умовах перехідної економіки. Внесено пропозиції щодо розробки адекватних інвестиційних проектів на основі методик та програмного продукту, що надасть змогу скоротити витрати на передінвестиційній стадії та підвищити якість інвестиційних пропозицій підприємств споживчої кооперації.

Исследована система информационного обеспечения в целях успешного развития инвестиционной деятельности для предприятий потребительской кооперации Украины в условиях переходной экономики. Внесены предложения, относительно разработки адекватных инвестиционных проектов на основе методик и программного обеспечения, что позволит сократить затраты на прединвестиционной стадии и повысит качество инвестиционных предложений предприятий потребительской кооперации

Studied system of information support for the successful development of investment activity of the consumer cooperative enterprises in Ukraine in a transitional economy. Proposes to develop adequate investment projects based on the techniques and software that will enable to reduce costs at the first investment stage and improve the quality of the investment proposals of the consumer cooperative enterprises.

Ключові слова: інвестиційний проект, інформаційне забезпечення, методика, програмний продукт, центр відповідальності інвестування.

В умовах нестачі фінансових ресурсів, без яких важко уявити реалізацію планів підприємств споживчої кооперації України, питання ефективного вкладення коштів стає дуже актуальним. Крім пошуку джерел фінансування, сьогодні глибшого дослідження потребують проблеми отримання та використання кооперативними підприємствами інформації протягом інвестиційного процесу для можливості формування фінансових ресурсів з метою подальшого розвитку. Від якості інформаційного забезпечення залежить правильність інвестиційного рішення, ефективність використання ресурсів та інвестиційна активність загальної інфраструктури системи споживчої кооперації – Укоопспілки.

Загальновідомо, що для інвестиційної діяльності необхідно узгоджувати економічні інтереси держави, регіону, окремих підприємств, включаючи товариства та організації споживчої кооперації, проте на практиці важелі впливу, які сприяють ефективному використанню інформації для формування договірних відносин у сфері інвестиційної діяльності, поки що залишаються не достатньо дієвими.

Питанням щодо дослідження проблем та поліпшення інформаційного забезпечення управління підприємством та інформаційних технологій присвячені праці вітчизняних та зарубіжних науковців: С.А.Бороненкової, Т.С.Греськів, О.С.Довгунь, М.П.Денисенко, Д.В.Ісаєва, О.В.Колянко,

О.Є.Кузьміна, А.А.Скляра, Е.Н.Товкеса, М.Є.Рогоза, В.Д.Шквір та інших. [1; 2; 4; 6; 7] Результати напрацювань вчених-економістів свідчать, що деякі проблеми інформаційного забезпечення управління підприємством, включаючи кооперативний сектор, залишаються об'єктами дискусій і потребують якісної оцінки. Існує об'єктивна необхідність ґрунтовнішого визначення економічної сутності інформаційного забезпечення управління підприємством споживчої кооперації, виокремлення його складових. Також потрібно розглянути можливості створення інформаційного забезпечення з урахуванням концепції управління окремими напрямками діяльності кооперативного сектора на основі центрів відповідальності.

Метою статті є дослідження інформаційного забезпечення для розробки інвестиційних проектів на основі методик та програмного продукту, що надасть змогу скоротити витрати на передінвестиційній стадії та підвищити якість інвестиційних пропозицій підприємств споживчої кооперації України.

Для досягнення поставленої цілі виникає потреба у здійсненні ланцюга таких завдань:

- ✓ визначити особливості системи інформаційного забезпечення як основи ефективного інвестиційного управління підприємством споживчої кооперації;
- ✓ запропонувати до створення інформаційної бази інвестиційного процесу впровадження конкретних центрів відповідальності, які мають бути інтегровані в загальну організаційну структуру управління;
- ✓ рекомендувати застосування методики UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) для створення бізнес-плану з оцінки ефективності інвестицій підприємств споживчої кооперації;
- ✓ визначити особливості застосування прикладної програми «Project Expert» для планування й аналізу ефективності інвестиційних проектів.

Зважаючи на динамічність сучасних інвестиційних процесів, активне використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій є важливим складником розвитку інвестиційного комплексу, особливо з погляду забезпечення ефективної взаємодії учасників інвестиційного процесу. Ефективність управління підприємством споживчої кооперації значно підвищується за умови ґрунтовно розробленого інформаційного забезпечення.

Саме інформаційне забезпечення комбінує інформацію, необхідну для управління економічними процесами, що міститься в базах даних інформаційних систем; упорядковує сукупність даних, організацію їх введення, обробку, збереження і накопичення, пошуку, а також поширює в межах компетенції зацікавленим особам у зручному для них вигляді.

Розробляючи інвестиційний проект, інформаційне забезпечення дає змогу проаналізувати всі його складові: технічну можливість реалізації проекту, економічну доцільність, конкурентоспроможність продукції, наявність попиту,

підприємницькі ризики тощо. [2] На стадії розробки проекту вірогідна науково-технічна та економічна інформація дає змогу побудувати економіко-математичну модель для фінансового аналізу проекту в системі споживчої кооперації.

Доречним кроком до створення інформаційної бази інвестиційного процесу є впровадження т. зв. "центрів відповідальності", які мають бути інтегровані в загальну організаційну структуру управління підприємством споживчої кооперації. Під центром відповідальності розуміють сферу (сегмент) діяльності, у межах якої керівник самостійно приймає управлінські рішення і несе повну персональну відповідальність за контрольовані ним показники діяльності. [1] Оскільки інвестиційній політиці підприємств споживчої кооперації приділяється недостатньо уваги, пропонується створення на рівні від загальної інфраструктури системи споживчої кооперації – Укоопспілка – до рівня районних та обласних споживчих товариств – управління інвестиційною політикою. До складу останнього має увійти відділ інвестиційної діяльності, де на керуючу особу (інвестиційного менеджера) лягає відповідальність за використання виділених інвестиційних ресурсів, доходів і витрат, а також за отримання очікуваного прибутку, рентабельності від інвестиційної діяльності.

У період трансформації потреба в інформації зростає, підприємствам споживчої кооперації необхідно все більше вкладати коштів в інформатизацію інвестиційних процесів. Проте частка витрат на інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності є досить значною, тому доцільно побудувати множинну лінійну регресійну модель, яка дозволить проаналізувати зв'язок між доходом і витратами та виявити найбільш корелюючу складову витрат на інформатизацію інвестиційної діяльності підприємств споживчої кооперації [4]:

$$y = a - (bx_1 + bx_2 + bx_3) , \quad (1)$$

де a – дохід підприємства; bx_1 – витрати на програмне забезпечення (тис. грн); bx_2 – витрати на оплату послуг сторонніх організацій у сфері інформатизації (тис. грн); bx_3 – витрати на обчислювальну техніку (тис. грн).

В основі системи інформаційного забезпечення лежить принцип циклічності, тобто кожний елемент інформаційного масиву послідовно проходить повний цикл: збір інформації, експертиза, інтерпретація результатів.

Досліджуючи перелік елементів інформаційного масиву для розробки та експертизи інвестиційного проекту підприємств споживчої кооперації, пропонуємо застосовувати методіку UNIDO (United Nations Industrial Development Organization – організація з промислового розвитку при ООН), оскільки вона притаманна для країн, що розвиваються, тому є найбільш

наближеною до умов української економіки. [3] Використання дасть змогу мінімізувати ризик незворотних інвестицій у розробку неперспективних проектів, оскільки насамперед досліджуватимуться найважливіші та найменш витратні елементи інформаційного масиву.

Згідно з методикою UNIDO, доцільно виділити етапи, які найоптимальніше відповідають процесу створення бізнес-плану для оцінки ефективності інвестицій підприємств споживчої кооперації: основна ідея проекту; місце здійснення та економічна оцінка; планова та кошторисна вартість робіт по проекту; фінансова оцінка; економічний аналіз витрат та прибутку.

Важливим компонентом інформаційного забезпечення підприємств споживчої кооперації є інформаційні технології, які об'єднують сукупність засобів і методів збирання, реєстрації, обробки, накопичення і доведення до користувача необхідних даних у системі організаційного управління інвестиціями, застосовуючи засоби обчислювальної техніки та програмні продукти. [5]

Якісним інструментом у техніко-економічному дослідженні інвестиційних проектів і формуванні на їхній основі інвестиційних програм підприємств споживчої кооперації є застосування пакета прикладної програми «Project Expert» фірми «Pro-Invest Consulting». Програмний продукт здійснює розрахунок фінансових показників інвестицій для планування й аналізу ефективності інвестиційних проектів на базі імітаційних моделей грошових потоків.

Особливістю Project Expert є його спеціалізоване використання торговими підприємствами, зокрема підприємствами споживчої кооперації. З його допомогою проводять детальний аналіз інвестиційного процесу з урахуванням загальноекономічних чинників, які впливають на ефективність використання капіталу: тенденції в інфляції, співвідношення курсів валют, динаміку масштабів і структури затрат на виробництво, заробітну плату керуючого і виробничого персоналу, вартість основних фондів, особливості порядку і часу проходження платежів за реалізовану продукцію, загальний інвестиційний клімат і умови притягнення капіталу.

Для більш якісної розробки бізнес-проекту основний пакет необхідно доповнити модулями Project Risk (аналіз ризику, причини його виникнення) & Project Questionnaire (якісна експертиза та обчислення інтегрального показника рівня ефективності інвестиційного проекту), які забезпечать повну організаційно-технологічну підтримку інвестиційного процесу. Істотною відмінністю від інших програмних продуктів є можливість агрегації (об'єднання) в межах одного підприємства декількох проектів в один на рівні єдиного звіту про рух грошових коштів і дисконтованих критеріїв ефективності.

В умовах глобалізації пропозиція фінансових ресурсів не випереджає

зростання попиту на них, тому в боротьбі за кожну одиницю інвестицій мають перевагу підприємства споживчої кооперації України, забезпечені повноцінними інформаційними даними для представлення своєї продукції та проектів як цікавих і конкурентоспроможних. Тільки система інформаційного забезпечення за допомогою відділу інвестиційної діяльності розробить адекватні інвестиційні проекти на основі методики UNIDO та програмного продукту Project Expert, що надасть змогу одночасно підвищити якість інвестиційних пропозицій підприємств споживчої кооперації України та скоротити витрати на передінвестиційні дослідження.

Таким чином, товариствам та організаціям споживчої кооперації і фінансовим структурам необхідно докладати взаємні зусилля на вдосконалення інвестиційного процесу, що великою мірою впливатиме на відкритість та прозорість прийняття правильного управлінського рішення та досягнення кооперативним сектором високої позиції на макрорівні.

Надалі на основі проведеного дослідження необхідно сформувати інформаційне забезпечення для фінансового аналізу джерел інвестиційних ресурсів та договірних відносин. Для цього потрібно побудувати економіко-математичну модель для фінансового аналізу сучасного стану підприємств споживчої кооперації та їх оточення. Цей напрям є особливо актуальним та перспективним з точки зору необхідності впровадження в систему Укоопспілки інвестиційних проектів для розвитку кооперативної моделі в умовах трансформації господарювання.

Список використаних джерел:

1. Денисенко М.П. Інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства // *Фінанси України*. – 2009. – №9. – С.44 -50.
2. Довгунь О.С. Концепція інформаційного забезпечення інвестиційного розвитку промислових підприємств // *Вісник Львівської комерційної академії*. – Вип. 4. – 2009. – С.45- 49.
3. Жданова Н.А. Оцінка методів та методик визначення ефективності інвестицій в енергозберігаючі заходи // *Наука і економіка*. – 2010. – №1(17). – С.205-205.
4. Кузьмін О.Є., Георгіаді Н.Г. Формування і використання інформаційної системи управління економічним розвитком підприємства: Монографія. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2006. – 368 с.
5. Татарчук М.І. Корпоративні інформаційні системи Навч. посібник. -- К.: КНЕУ, 2005. – 291 с.
6. Товкес Е.Н. Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності // *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2008. – № 11. – С. 27-34.
7. Рогоза М.Є, Склад А.А. Стратегічне управління підприємствами споживчої кооперації: економетрично – інформаційні системи і моделі: Монографія. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. – С.33-36.